

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 48.

Lýsingaprisur fyri þettireglu: 30 øyr. á forsiðuni,
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
ávísingur í prísinum.

Leygardagin 26. november 1938.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Port. Blaðið
verður búið á pæsthusinum, brævasvarstøðum
og skrivstovuini. Telf. 143.

12. árg.

Nú má ske nakað fyri fiskimannin!

Tað ber ikki til at halda fast við grønlandsstongilinum og ikki hjálpa Føroya fiskimonnum inn á modernaðar veiðumátar sum trolaraveiðu, garnaveiðu, línuveiðu o. a.

Verða Føroyingar samdir um tær nýggju leiðirnar, ivast vit ikki í, at ríkisstýrið styðjar á besta hátt.

Fiskimenn okkara hava hørd kor at arbeiða undir, harðari enn flestir aðrir kenna.

Her, sum áður var orgrynni av fiski er nógvastadni oyðdripið. So oyðdripið, at góðar fiskiskapsbygdir fáa illa at kóka. Tað er helst trolaranna rovdrikt, ið eigur æruna fyri helta harmiliga skil. Tað er synd at siga, at verjan av sjómákinum hevur verið strong og árvakin. Hetta hava Føroyingar ásaðnað, tí hava teir lagt allar árar um borð fyri at fáa betri sjóverju. Men her hevur staðið í botni. Oll krovini um strangari og árvaknari verju móti trolarunum hava rent høvdið fmóti berginum. Eru vordin til einkis. Og nú tykist tað at vera so út av lagi — at myndugheitirnar og teir stýrandi ivast í, um tað ikki longu er so oyðdripið, at tað ikki loysir seg at seta sterkari vaktarhald við strendur okkara. Hetta má kortini sigast at vera syrgiliga syrgiligt, at okkara grunnar skulu vera uppgivinir sum virðisleysir, og at okkara fiskimenn, um teir ikki skulu leggja seg at doyggja, skulu noyðast at fara langar, langar leiðir yvir vandafull hæv við gomlum og ússaligum skútum við avoldaðum greidum fyri at vinna 5—6—7—800 krónur til seg og síni.

Tað er sanniliga ikki lögð, um okkara fiskimenn rópa, so tað rungar eftir í fjøllum, eftir einari vending í deyðakósini, einari vending móti betri korum, um bert ein mun betri. Teirra róp er rópið frá konuni og hornunum. Og hver tann maður, sum orkar, og sum hevur nakað at týða, má hann ikki leggja alla sína megi til fyri at veita teim hjálp!

Tað, ið ríkisstýrið kann gera, má gerast. Og tað má gerast skjótt, uttan drál og himpr.

Her eru tær leiðir at ganga hjá ríkisstýrinum:

1) At gera tað mest møguliga fyri at rúmka Føroyingum veiðu-

ræsurnar og veiðulíkindini í Grønlandi. Her verður kanska fyrst og fremst talan um at hjálpa útróðramanninum, gera honum tað møgult at fáa fatur í teir hósandi bátarnar, 8- og 10-mannaferini, ið nú verða brúkt, eru ov smá. Farmaspurningurin er í hesum sambandi brennandi. Skal tað verða talan um ein útróður í stórum stilli, má statur og lögting taka sær av at fáa bátarnar fluttar yvir eins og heim aftur við fiskinum. Hetta kann gerast innanfyri galdandi lóg. Tí skal ikki drást við tí. Vónandi kemur »Erhvervskommissionen« við uppskoti til statin og lögtingið um eina serliga skipan av hesum brennandi spurningi. Sjálvandi skulu allir Føroyingar uttan mun til politiska hugsan og statt av øllum alvi og við samanbitnum idni krevja rætt at koma inn at landi í Grønlandi at veiða. Men at líta á at vinna sómðir her er hættisligt, so fast tað hevur staðið í botni. Í øllum føllum má eingin maður lata vera at leggja út í aðrar royndir í tí treysti, at leyst verður givið í Grønlandi. Tað er vágaspæl — hazard.

Línuveiðu við stórum motorskipi uppi í Grønlandi — tað kann eisini gerast uttan broytan av galdandi lóg. Hetta eigur staturin at styðja. Og hann kann gera tað við at hjálpa Føroyingum við útgeran av »Arctic«. Hetta mál er á tingi í ár. Og vónandi vísa tingmenn seg sum menn og gera nakað burtúrur hesum máli. Tingið skyldar at gera tað. Águ og at sleppa av við kalvan saman við einari rationellari torskaveiðu er ein høvuðstáttur í grønlandsveiðuni.

2) Onnur leiðin, ið staturin kann ganga uttan stórra broyting av príncippum — tað er ein »rationels« umlegging av fiskiskapinum uttanfyri Grønland — við Ísland, Bjarnoyanna eins og her heima hjá okkum sjálvum. Her eru flestir menn hugaðir

fyri at ganga til trolaraveiðu, garnaveiðu og línuveiðu. Føroyingar, serliga fiskimenninir, eiga ongan pening. Her megu tí staturin og fiskaribankin veita tann neyðturvuliga pening — og lat okkum ikki fjala tí: Okkara hugsan er tann, at samtøkur, partafelag og andeilsfelag av fiskimonnum og arbeiðarum, eiga at fáa fyrsta rættin at fáa studning og lán til at ganga inn á hesar nýggju veiðuleiðir.

Hesar broytingar kosta pening, nógvan pening. Men at læna henda pening er biligari enn at alt okkara fólk skal freista ta hørðu lagnu at seigjast og útmergjast til stráðeyðan.

Eitt er vist, at tað kunna ríkisstýrið og lögtingið ikki forsvara, at einki hendir.

Grønland kann ikki verða við at vera stongt, samstundis sum sýtt ella tarnað verður Føroyingum at ganga trolara- og aðrar fyri Føroyingar nýggjar leiðir.

Nú má ske nakað — ein vend má koma í fyri fiskimannin.

A Føroya lögtingi 1938.

Atvinna og kredittfelag.

P. M. Dam

greiddi frá málinum. Arbeidsgevarar og handverksmeistarar sokja um at fáa ta donsku meistaralógina í gildi í Føroyum.

Viðvíkjandi at seta meistaralógina í gildi er at siga, at ein nevnd eigur sjálvandi at kanna hetta mál. Men eg kvíði fyri, at henda lóg, um hon verður sett í gildi, ikki loyvir stórum tali at bera meistaravanið. Útdannilsi til meistarar er langt og kravmikið í næstan øllum greinum.

Kredittfelagsmálið er gamalt mál her á tingi. Fyrsti maður, ið reisti tað, var Ólavur bóndi á Heygum. Seinast reistu javnaðarmenn spurningin á tingi, og tað eydnaðist at fáa tingsins meirluta at viðtaka eitt uppskot um at fáa kredittfelag til Føroya. Hetta uppskot ljóðaði so:

1) Regeringen annedes om at udvirke, at en Kredittforening i det øvrige Kongerige udvider sit Virksomhedsomraade til Færoerne uden at Statsgaranti kræves, eller at denne Garanti nedsettes til det mindst mulige.

2) Saafremt Garantien kræves, andrager man om, at saadan Garanti ydes fra Statens Side med Undergaranti fra Lagtinget.*

FÆROSK MARGARINE VITA NR. 1.

Vitaminiseret.

er fremstillet af de bedste Raastoffer.

A. T.

Vilt tú gleða barn títt ella vin tín, so gert tú best í at vitja inn í A. T., tí har er stórt úrvál av vøkrum jólagávum, leikutoy og tað vakrasta jólatræspynt.

Arbeidaranna trolaradrift,

telf. 5.

Tveroyri.

telf. 5.

Enn er einki frætt, um tað er eydnast ríkisstýrinum at fáa eina skipan í lag við eitt ella annað kredittfelag.

Annars er at siga, at menn meina, at lánlíkindini her hjá okkum eru so út lagi ring, at eitt kredittfelag kann ikki arbeiða her. Høvuðsvansin, halda teir, kann vera, at føroysk kredittfelagspappírir ikki vildu verið seljandi á børsini. Orsakin hertil skal vera, at tað er vordið øllum kunnugt, at tað hjá peningastøðunum, ið hava lænt í húsum, gongst so ræðuliga illa at fáa keyparar til húsin, tá ið tey skulu »realiserast« sum »ufyldestgjort Pant«. Hvussu nógv er í hesum, er ikki gott at meta hjá mær. Men nakað er í tí. Í hvørjum falli er so nógv í tí, at kredittfelagskapitalurin ikki sjálvkravdur hevur hildið nakað at verið at gjørt her. Sum nú er, eru financieringsviðurskiftini út av lagi ring. At kalla oll bygging er steðgað. Hetta er harmiligt. Vanliga eru 10% av fólkinum í einum samfelag upptikin av bygging — fingur vit góð financieringslíkindi, kundi byggingin komið í fulla blóma. Tað vildi hjálpt uppá arbeiðsloysið. Í Danmark hevur jú staturin haft ein »Laanefonds«, sum hevur styðjað byggingina almikið. Hesin fondur er vist uppi nú. Men ministerið fæst við at fáa eina nýggja skipan í lag. Her megu vit avgjort royna at koma við. Eg havi haft hetta á lofti í »Erhvervskommissionen«. Tingið eigur at taka undir við hesum tanka.

J. Patursson:
Hetta er eitt ólag, at »Erhvervs-

kommissionen« skal taka alt úr hondum landsnevndarinnar. Vit høvdu í huga at styrkja um landsnevndina, so hon skuldi verða okkara ministerium. Henda umsókn ferir ongan veg. Vit hava bert ein veg, og tað er at centralisera, gera landsnevndina sterka. Vit megu fáa tað í lag, at hereftir verður tað lögting og kongur, ið komu at gera alt av okkara landi viðvíkjandi.

P. M. Dam:

Logið at hoyra mín æræða síðumann Patursson tala um at gera lögtingið sterkt. Hann hevur sjálvur í teirri seinastu tíðini av allari orku síni roynt at týna lögtingsins orð, lögtingsins týðning hjá fólkinum. Hann hevur av øllum alvi roynt at stokka lögtingsins makt. Hvussu hevur hann ikki verið hjá ministara, hjá kongi, hjá formonnum fyri teim stórstu partaflokkunum í Danmark, í Noregi, hjá nazistunum o. s. fr. alt fyri at taka lögtingið av ráði, alt fyri at gera lögtingsins viðtøkur til einkis. Talið ikki hesin maður um at stimbra lögtingsins megi aftaná tilíkar judasargerðir móti lögtinginum.

Eg dugi ikki at fata berserkagongdina hjá monnum móti »Erhvervskommissionini«. Hon er ein vælviljað roynd í at fáa skil á, hvat ið kann gerast fyri vinnulívið. Hon forðar so sanniliga ikki lögtinginum ella nokrum her á landi at gera tað, ið kann gerast frá teirra síðu fyri vinnulívið.

Vit sum tala fyri, at nakað má gerast, megu gleða okkum yvir, at statsministerin roynir á besta hátt at fáa allar planir,